

СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ НА ПОСЛЕКРИЗИСНЫЙ ПЕРИОД

ГУЛЯЕВ Н. П.

кандидат экономических наук

СЛОБОДЯК Д. Н.

Торез

Кризисы, которые возникают в процессах функционирования и развития банков, имеют негативные последствия и могут привести как к банкротству отдельных банков, так и к массовой неплатежеспособности. Для безболезненного, быстрого и эффективного преодоления банковского кризиса необходима помощь со стороны антикризисного управления.

Активное развитие и расширение сфер деятельности банков требует очерчивания приоритетных направлений внедрения новых услуг, на которых должны быть сконцентрированы усилия.

Среди них можно отметить: трастовые операции; консультационно-информационные услуги; вспомогательные операции, связанные с обеспечением хозяйственной деятельности клиентов; усовершенствование традиционных банковских услуг, в первую очередь депозитно-заемных.

В Украине среди перспективных направлений функционирования коммерческих банков особое место может принадлежать трастовым операциям, которые предусматривают управление имуществом и выполнение других услуг в интересах и по поручению клиента на правах его доверенного лица.

В промышленно развитых странах трастовые услуги уже давно занимают одно из ведущих мест среди широкого набора операций, которые осуществляют коммерческие банки. Развитие этого вида услуг было предопределено потребностями предприятий и домашних хо-

зяйств в правильном распоряжении их средствами, передачи их другим лицам, оптимальном управлении рисками при осуществлении разнообразных финансовых операций, а также обстоятельствами, которые требуют определенного опыта и профессиональных знаний, необходимых для нормального управления имуществом. При этом трастовые услуги могут предоставляться как физическим, так и юридическим лицам.

В Украине развитие трастовых услуг коммерческих банков по рассмотренным направлениям пока еще сдерживается из-за отсутствия надлежащей законодательной базы, которая бы регламентировала банковскую деятельность в соответствующих сферах. Имеются изъяны действующего законодательства, которое должно регулировать отношения доверительной собственности, существенно ограничивают возможности банков в осуществлении трастовых операций, не способствует активному развитию этого сегмента рынка банковских услуг.

Этот вид услуг может стать основой для последующего развития других типов трастовых операций в меру становления рыночных отношений и создания надлежащей правовой базы для осуществления операций из управления имуществом по доверенности.

Кроме трастовых услуг, заслуживает внимание такое важное направление банковской деятельности, как предоставление клиентам квалифицированных консультаций и информации из разнообразных аспектов управления финансами. В этом виде банковских услуг к числу самых перспективных направлений можно отнести:

- ✦ консультации по вопросам применения законодательных, нормативных и других актов, которые регламентируют хозяйственную деятельность;
- ✦ подготовку и правовую экспертизу хозяйственных договоров, внешнеторговых контрактов, учредительных документов разных предприятий, документов на получение лицензий по определенным видам деятельности;

- ✦ консультації по організації і веденню бухгалтерського учета, складанню звітності, фінансовому плануванню і контролю, складанню смет, калькуляції себестоїмості продукції, вопросам ціноутворення, організації розрахунків з контрагентами;
- ✦ консультації по вопросам діяльності на фондовому і валютному ринках, прогнозування динаміки валютних курсів і курсів цінних паперів, інвестування засобів, маркетингу, управління активами фірм, зовнішньоекономічної діяльності;

Реальні перспективи розвитку в банківській практиці нашої країни можуть мати деякі послуги, реалізація яких вимагає від персоналу банків глибоких знань особливостей функціонування господарюючих суб'єктів різних галузей економіки. Такого роду послуги можуть надаватися як в межах уже існуючих кредитно-розрахункових відносин банків з основним контингентом клієнтів, так і в окремому порядку, на договірних принципах, які сприяють привабливості нових клієнтів. Серед позначених операцій важливе місце можуть зайняти:

- ✦ аудиторські послуги, які передбачають проведення комплексної перевірки банком всієї фінансово-господарської діяльності клієнта або окремих її аспектів;
- ✦ маркетингові послуги, пов'язані з пошуком нових ринків збуту для клієнта, організацією рекламної компанії, вибором партнерів, зацікавлених в господарських відносинах з клієнтом

В той же час слід зазначити, що необхідною умовою збереження стійких позицій на ринку банківських послуг є не тільки впровадження в діючу практику банків нових видів операцій, але й постійне удосконалення традиційних напрямків обслуговування клієнтів. В першу чергу це стосується розрахункових і депозитно-заємних операцій.

Виконання комплексу заходів по широкомасштабній автоматизації і комп'ютеризації банківської діяльності, впровадження передових технологій і ефективних систем зв'язку сприяють суттєвому прискоренню розрахунків і підвищенню якості обслуговування клієнтів. Нині діюча в Україні система електронних міжбанківських платежів наближається до рівня відповідних систем розвинутих країн світу.

Перспективним напрямком розвитку ринку банківських послуг в цій сфері може стати розміщення електронних терміналів банків безпосередньо в офісах клієнтів і виконання розрахункових операцій через сучасну зв'язку. Така форма взаємодії дає можливість значно економити витрати засобів і часу як клієнта, так і банку. Крім того, поширеним видом послуг в банківській практиці розвинутих країн є управління клієнтом своїм рахунком по телефону з допомогою узгодженого з банком паролі.

Зростання обсягів і подальше удосконалення депозитних послуг може здійснюватися через автоматизацію вкладних операцій, пошук і впровадження нових форм взаємовигідного співробітництва банку з клієнтами. Зв'язування рівня процентних ставок по вкладах з доходністю державних цінних паперів може стати додатковим фактором довіри клієнтів до банку.

Останній з переліку позначених рахунків тісно пов'язаний з удосконаленням банківської діяльності відносно надання кредитних послуг. Подібне удосконалення може ґрунтуватися на застосуванні таких форм і методів організації кредитних відносин банку з позичальниками, як овердрафт, револьверне кредитування, кредитні картки.

Овердрафт в межах узгодженого ліміту дає можливість клієнту виписувати чеки або платіжні поручення на сумми, які перевищують залишок коштів на його поточному рахунку. Такі кредити мають переважно короткотривалий характер і дають можливість покрити витрати, які тимчасово перевищують надходження коштів на рахунок. Вигідність овердрафта полягає в можливості позичальника користуватися кредитом лише в тих суммах, які йому потрібні. При цьому відсоток по овердрафту нараховується щодня на сумму кредиту, який є важливим фактором раціонального використання клієнтами своїх коштів.

Револьверний кредит надається банком клієнту повністю або частями і відновлюється в міру погашення раніше використаних частин кредиту. Операції з кредитними картками є ефективним методом надання споживчого кредиту фізичним особам, тому що дають їм можливість швидко розрахуватися з торговельними організаціями за товари і послуги.

Розширення обсягу ринку платіжних карток в Україні в значній мірі залежить від банків, які впровадять цей вид послуг, від виконаної ними рекламної кампанії, тому необхідно звернутися до продуманої стратегії маркетингу.

Сьогодні все більшу популярність в сфері банківських послуг отримують технології безпроводов. Вслід за брокерськими компаніями і банки розширюють розвиток і надання своїх послуг методом передачі даних через мобільні телефони. Використання нових технологій дозволяє банкам з'єднати свої інтернет-підрозділи з обслуговуванням по мобільним телефонам. Саме це поєднання має найкращі перспективи для підвищення якості обслуговування клієнтів.

Вперше в Україні завдяки технології GSM-banking абоненти компанії «Київстар GSM», користуючись мобільним терміналом і АМС-повідомленнями, можуть здійснювати платежі без особистого присутства. Ця новинка впроваджується Приватбанком з допомогою пластикових карток Starcard.

Користуючись пластиковою карточкою, абоненти компанії «Київстар GSM» можуть здійснювати платежі за товари і послуги на суму понад 12 млн торговельних і сервісних пунктів, а також отримувати готівку на суму понад 560 тис. банкоматів не тільки в Україні, але й за кордоном.

В связи с этим в Украине внедрен способ отделенного банковского обслуживания – дистанционное управление счетом по телефону. Технологией дистанционного управления счетом по многоканальному телефону предусматривается, что клиент в режиме тонового приказа, нажимая клавиши на своем телефоне, дает распоряжение банковскому компьютеру.

Система платежей по телефону «Телебанк – 24» – это новейший банковский продукт, который не имеет аналогов в Украине.

Учитывая экономическую ситуацию в Украине и возможности современных Интернет-компаний, реализация не только значительных проектов электронной коммерции (Интернет-банки, биржи, брокерские конторы), да и вообще любых проектов в Интернете за счет собственных источников финансирования практически невозможна. Для достижения надлежащего уровня и серьезного выхода на рынок украинским Интернет-компаниям нужны инвестиции, иначе место в этой перспективной сфере, которая в Украине еще не распределена, займут иностранные инвесторы.

Рассмотренные направления развития рынка банковских услуг могут способствовать расширению сферы деятельности коммерческих банков в Украине, их адаптации к новым условиям рынка и растущих потребностей клиентуры в полноценном комплексе услуг, адекватном требованиям современного состояния экономики.

Таким образом, стабильное развитие банков страны обуславливается уровнем качества решений, которые принимаются в неблагоприятных ситуациях, где устанавливается постоянная и тесная взаимосвязь между двумя диаметрально противоположными состояниями: «устойчивостью» и «кризисом». ■

ЛИТЕРАТУРА

1. Закон Украины « О Национальном банке Украины» от 20.05.1999 р./<http://www.rada.kiev.ua/>
2. Банки и банковские операции : Учебник для вузов/ Под ред. Е. Ф. Жукова.– М.:Банки и биржи, ЮНИТИ, 1977.– 47 с.
3. **Василенко В. О.** Антикризове управління підприємством / { Электронный ресурс } – Режим доступа: <http://www.libraru.lf.ua/books/60.html>
4. **Щибиволок З. І.** Аналіз Банківської діяльності. Навч. посіб.– 2-ге вид., стер.: Знання, 2007.– 311 с.
5. **Ребрик Ю. С.** Система антикризисного управління в банку // Соціально-економічні проблеми сучасного періода в Україні. Фінансовий ринок України: стабілізація та євроінтеграція.– 2009.– № 2(76).– С. 204 – 210.
6. Закон Украины «О банках и банковской деятельности» / Украинская инвестиционная газета.– 2010.– № 5.– С. 1 – 22.
7. Бюллетень Национального банка Украины.– 2010.– № 4.
8. **Бас М. А.** Антикризисное управление банковскими учреждениями // Экономика финансы право.– 2010.– № 5.